

Тема 5.1: Основи загальновійськового бою. Індивідуальні дії солдата та взаємодії у складі двійок та груп.

Вид заняття: лекція;

Час: 2 години;

Місце: клас.

Навчально-виховна мета:

- *ознайомити* з характеристикою сучасного загальновійськового бою
- *вивчити* види вогню та маневру;
- *узагальнити* знання з принципів міжнародного гуманітарного права
- *виховувати* впевненість у своїх діях, прийняття чіткого правильного рішення в будь яких ситуаціях.

Навчальні питання і розподіл часу:

Вступ	-5 хв.
1) Поняття про бій. Основи загальновійськового бою	- 30 хв.
2) Вогонь та його значення в бою	- 15 хв.
3) Види маневру	- 25 хв.
Підведення підсумків заняття	-5 хв.

Матеріально-технічне забезпечення:

Наочні засоби: макет місцевості, плакати, малюнки, тактичні знаки

Технічні засоби: діафільм «Основи бойових дій»

Керівництво та навчальна література:

Програма «Захист Вітчизни»/ А. М. Бахтін – Миколаїв, 2014р.

Захист Вітчизни: підручник для 10-11 клас .Бахтіна А.М. 2012.

Загальнодержавний методично-інформаційний журнал «Основи захисту Вітчизни».

Кафедра ВП. Організація та методика викладання предмету «ЗВ»: навч.-метод. посіб. для викладачів та студентів , 2014.

Мелецький В. М. Захист Вітчизни: Посібник для викладача. Ч. I. – Х.: «Основа», 2012. – 396 с.

Тактика – Одесса.

Приемы и способы действия солдата в бою: Учебник. – М.: Воениздат, 1988. – 271 с.

Рекомендації механізованим підрозділам щодо дій на полі бою в сучасних умовах. – К.: Головне управління бойової підготовки Головного командування Сухопутних військ Збройних Сил України. 2002. – 84 с.

Бойовий статут Сухопутних військ, частина III (взвод, відділення, танк). – К.: Варта, 1995. Збірник нормативів з бойової підготовки Сухопутних військ Збройних Сил України. – К.: 2001.

Дуков Р. Г. «Мотострелковое отделение в бою» – М.: Воениздат, 1973.

Меримский В. А. «Тактическая подготовка мотострелковых и танковых подразделений» – М.: Воениздат, 1987.

Методика тактической подготовки отделения и мотострелкового взвода. — М.: Воениздат, 1970.

Хід заняття:

I. Вступна частина

- прийняти доповідь від чергового взводу (командира взводу);
- перевірити наявність особового складу згідно списку журналу обліку успішності та готовність до заняття;
- провести опитування матеріалу минулого заняття.

Питання для контролю рівня знань:

1). *Доповісти завдання розділу «Тактична підготовка».*

2). *Доповісти загальні обов'язки військовослужбовця.*

- Скласти мотивацію, оголосити тему, мету заняття та порядок відпрацювання навчальних питань.

II. Основна частина

Організація заняття

Оголошення теми та навчально-виховної мети заняття.

1. Поняття про бій. Основи загальновійськового бою .

Бій – це основна форма тактичних дій військ, організованих та узгоджених за метою, місцем, часом, удари, вогонь і маневр з'єднань, частин та підрозділів з метою знищення противника, відбиття його ударів чи виконання інших завдань в обмеженому районі протягом короткого часу.

Сучасний загальновійськовий бій ведеться об'єднаними зусиллями усіх військ, які беруть у ньому участь із застосуванням танків, бойових машин піхоти, бронетранспортерів, артилерії, засобів протиповітряної оборони, літаків, вертольотів та іншого озброєння і техніки.

Сучасний загальновійськовий бій характеризується рішучістю, напруженістю і швидкоплинністю, динамічністю, наземно-повітряним характером, швидким переходом від одних дій до інших, одночасними потужними вогневими діями на велику глибину, застосуванням різноманітних способів виконання бойових завдань.

Рішучість полягає в прагненні особового складу всіма наявними засобами, за короткий строк і з найменшими втратами знищити противника і здобути повну перемогу. Це досягається всебічним знанням противника,

смівливістю, наполегливістю і завзяттям особового складу при виконанні бойових завдань, швидким використанням наслідків вогневого удару, а також результатів вогню своєї зброї, вмільми та ініціативними діями всього особового складу. Рішучість у бою забезпечується також високими морально-бойовими якостями військовослужбовців, їх активністю та ініціативою.

Напруженість і швидкоплинність. Сучасні умови бою вимагають від солдата великого напруження моральних і фізичних сил. Застосування в бою сучасних засобів знищення і пересування, що мають велику потужність, обумовлює швидкоплинність бою. Солдат має бути сильний духом, морально загартований, добре фізично підготовлений і здатний переборювати будь-які труднощі; повинен володіти непохитною волею до перемоги; захищати командира в бою, бути готовим у випадку його поранення чи загибелі взяти на себе командування підрозділом; не залишати без дозволу командира своє місце в бою.

Динамічність – це здатність до швидких переміщень сил і засобів з метою зайняти найвигіднішу позицію, по відношенню до противника. Висока динамічність досягається вишколом особового складу, знанням своїх завдань, умінням робити правильні висновки з складної обстановки, швидко приймати рішення і злагоджено діяти на полі бою. Солдат повинен вміти знищувати противника вогнем з особистої зброї, озброєння бойової машини, ручними осколковими гранатами, а в рукопашному бою штиком, прикладом, піхотною лопаткою, прийомами нападу і самозахисту, виявляти при цьому хоробрість, ініціативу і кмітливість, допомагати товаришам.

Швидкий перехід від одних дій до інших. Солдат завжди повинен бути готовий за наказом командира перейти у наступ; переслідувати противника, як у пішому порядку, так і на машинах; у складі відділення захоплювати вигідні рубежі та переходити до оборони. Усе це можливо лише тоді, коли солдат уміє використовувати місцевість, швидко обладнати окоп

та укриття, здійснювати маскування, долати загородження, перешкоди і зони зараження, встановлювати і розмінювати протитанкові та протипіхотні міни, проводити спеціальну обробку.

Наземно-повітряний характер бою став можливим завдяки значному підвищенню бойових можливостей військ, далекобійності та ефективності засобів знищення. Солдат завжди повинен бути готовий діяти в тактичному повітряному десанті, розпізнавати повітряні цілі противника і вміло вести боротьбу з ними, знати бойові характеристики танків, інших броньованих машин і протитанкових засобів противника, їх сильні і слабкі сторони, особливо найбільш уразливі місця.

Одночасні потужні вогневі дії на велику глибину. Незалежно від того, де перебуває солдат – на передньому краї чи в тилу, він повинен постійно бути готовим до захисту від вогневих дій противника.

Основними видами загальновійськового бою є оборона і наступ.

Оборона здійснюється навмисно чи вимушено з головною метою – відбити наступ противника, завдати йому втрат і створити умови для переходу своїх військ у наступ. Сутність оборони полягає в ураженні противника усіма засобами при його висуванні, під час його атаки та у ході бою за утримання займаних районів. Рішуче значення в обороні має витримка, стійкість та високий морально-психологічний стан особового складу.

Перехід до оборони може здійснюватися в умовах безпосереднього зіткнення з противником або у відсутності зіткнення з ним. Механізоване відділення обороняє позицію на якій обладнується окоп на відділення та окоп для бронетранспортеру (бойової машини піхоти).

Наступ проводиться з метою повного розгрому противника і оволодіння важливими районами (рубежами) місцевості. Сутність наступу полягає в ураженні противника усіма засобами, рішучій атаці, стрімкому просуванні підрозділів в глибину його бойового порядку, знищенні та

полоненні живої сили, захопленні озброєння, техніки та намічених районів (рубежів) місцевості. Перехід у наступ на противника, що обороняється, може здійснюватися з ходу або із положення безпосереднього зіткнення з противником. Під час наступу механізоване відділення отримує бойову задачу, в якій визначається об'єкт атаки та напрямок продовження наступу.

2. Види вогню і маневру в бою

Знищення противника в бою досягається умілим застосуванням своєї зброї. Вогонь відділення є основним засобом знищення противника в бою.

Відділення веде вогонь із зброї, встановленої на БТР (БМП), із автоматів, кулеметів, снайперських гвинтівок, гранатометів та застосовує ручні гранати, а в рукопашному бою – удари багнет-ножем і прикладом.

Вогнем із бойових машин піхоти і танків знищуються танки, броньовані машини, вогневі засоби і жива сила противника, фортифікаційні спорудження, а також уражаються низько літаючі літаки, вертольоти та інші повітряні цілі. Вогнем із бронетранспортерів знищується жива сила, вогневі засоби та інші цілі.

Автомати і кулемети застосовуються для знищення живої сили і вогневих засобів противника. Крім того, вони можуть застосовуватися для ураження низько літаючих повітряних цілей.

Снайперська гвинтівка застосовується для знищення важливих одиночних цілей (офіцерів, спостерігачів, снайперів, обслуги вогневих засобів, низько літаючих вертольотів) противника.

Протитанкові керовані ракети, протитанкові гранатомети та протитанкові гранати застосовуються для знищення танків та інших броньованих машин, а інші гранатомети і ручні гранати – для ураження живої сили і вогневих засобів противника, які розташовані поза укриттями,

у відкритих окопах, траншеях та за укриттями (в лощинах, ярах та на зворотних схилах висот).

Ураження противнику може наноситися вогнем окремих вогневих засобів або зосередженим вогнем відділення і взводу.

Ураження броньованих машин і живої сили противника взвод (відділення) може здійснювати також застосуванням протитанкових і протипіхотних мін.

У сучасному бою солдату необхідно вміти вести вогонь з особистої зброї як самостійно, так і в складі підрозділу по окремим, груповим і повітряним цілям, вдень і вночі, з різних положень.

В о г о н ь розрізняють:

а) за тактичним завданням, що вирішується (на знищення, подавлення, виснаження та ін.);

б) за видами зброї (зі стрілецької зброї, гранатометів, зброї бойових машин піхоти (бронетранспортерів), танків, артилерії, мінометів, протитанкових керованих ракетних комплексів, зенітних засобів та ін.)

в) за способами ведення (прямою, напівпрямою наводкою, із закритих вогневих позицій та ін.);

г) за напруженістю стрільби (одиначними пострілами, короткими або довгими чергами, безперервний, кинджальний, залповий та ін.);

д) за напрямками стрільби (фронтальний, фланговий та перехресний вогонь);

е) за способами стрільби (з місця, із зупинки, з ходу, з борту, з розсіюванням по фронті, з розсіюванням у глибину, по площі та ін.)

є) за видами вогню (по окремій цілі, зосереджений, загороджувальний, багатоярусний, багатошаровий вогонь та ін.)

Вогонь буде ефективним, якщо його поєднувати з маневром. Видатний полководець О. В. Суворов казав, що кожний солдат повинен знати свій маневр. Це важливо для сучасного бою.

3. Маневр силами і засобами

Маневр – це організоване пересування під час бою проводиться з метою зайняття вигідного положення для ведення вогню по найуразливішому місцю в бойовому порядку противника, особливо у фланг і в тил, а також для виведення підрозділів з-під удару противника.

Видами маневру силами і засобами є: охоплення, обхід та відхід.

Охоплення – маневр, який здійснюється з метою виходу для удару у фланг противника

Обхід - більш глибокий маневр, який здійснюється з метою виходу для удару по противнику з тилу.

Відхід – маневр, який застосовується з метою виводу своїх підрозділів з-під удару противника і зайняття вигідного положення.

Проводиться тільки з дозволу старшого командира .

Маневр вогнем застосовується для ефективного ураження противника. Він полягає у зосередженні вогню взводу (відділення) по одній важливій цілі, в одночасному перенесенні вогню з однієї цілі на іншу, та ведення вогню взводом одночасно по декількох цілях.

III. Заклучна частина

1. Нагадати тему заняття і довести, як досягнута його мета.
2. Відзначити кращих, звернути увагу на загальні недоліки.
3. З'ясувати рівень засвоєння навчального матеріалу.

Питання для контролю рівня засвоєння матеріалу:

- Особливості ведення сучасного ЗВБ ?
- Які загальні вимоги до здійснення маневру?

4. Дати відповіді на питання слухачів.

5. Дати завдання на самопідготовку:

- *Записати в зошиті обов'язки солдата в бою.*

- *Ознайомитися зі статутними положеннями по веденню сучасного ЗВБ.*

- *Ознайомитися зі статутними положеннями по здійсненню маневру та ведення вогню.*

- *Навчитися відрізняти види вогню (зробити малюнки кожного виду вогню).*

- *Замалювати види вогню та маневру.*

- *Робота в бібліотеці КВП по накопиченню навчального матеріалу.*

6. Указати час та місце проведення наступного заняття.